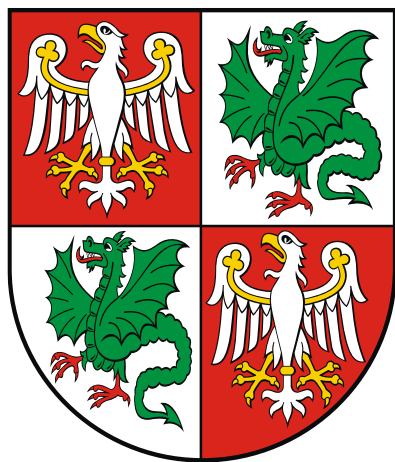

Program rozwoju powiatu warszawskiego zachodniego 2026-2035

Spis treści

1. Wstęp

1.1. Podstawa prawna opracowania programu

1.2. Cel i zakres dokumentu

1.3. Proces przygotowania programu

1.4. Metodyka opracowania

2. Diagnoza sytuacji powiatu (streszczenie)

2.1. Główne wnioski wynikające z diagnozy społeczno-gospodarczej i przestrzennej

2.2. Globalne kierunki rozwoju

2.3. Podsumowanie diagnozy – czynniki zewnętrzne

2.4. Analiza SWOT

2.5. Kluczowe wyzwania rozwojowe

3. Wizja rozwoju Powiatu Warszawskiego Zachodniego 2035

3.1. Opis wizji

3.2. Wartości i priorytety

Spis treści

4. Cele strategiczne i obszary operacyjne

5. Proponowane wskaźniki realizacji celów

6. System realizacji programu

6.1 Podmioty odpowiedzialne za realizację programu

7. Realizacja programu

8. System monitorowania i ewaluacji

9. Ramy finansowe i źródła finansowania

Wstęp

Program rozwoju powiatu warszawskiego zachodniego do 2035 r. stanowi kluczowy dokument strategiczno-operacyjny, który wyznacza kierunki działań mających na celu jego długofalowy rozwój społeczno-gospodarczy.

Opracowany program jest efektem przeprowadzonych konsultacji społecznych, analizy uwarunkowań lokalnych i ponadlokalnych, w tym trendów globalnych oraz identyfikacji potrzeb mieszkańców. Stanowi odpowiedź na wyzwania stojące przed powiatem w kontekście dynamicznych zmian gospodarczych, technologicznych, demograficznych oraz środowiskowych.

W programie rozwoju powiatu ujęto wizję rozwoju powiatu warszawskiego zachodniego, która pozwoli na wykorzystanie jego potencjałów, poprawę jakości życia mieszkańców oraz ugruntowanie pozycji gospodarczej powiatu. W dokumencie określono także cele i priorytetowe kierunki działań, takie jak rozwój usług, ochronę środowiska, wspieranie przedsiębiorczości oraz wzmacnianie kapitału społecznego. W dokumencie opisano mechanizmy realizacji, system monitorowania postępów oraz potencjalne źródła finansowania planowanych działań.

W kontekście rosnącej globalizacji i potrzeb związanych z ochroną klimatu, program uwzględnia cele zrównoważonego rozwoju, które mają na celu integrację aspektów ekologicznych, gospodarczych i społecznych. Wspólne działanie władz samorządowych, przedsiębiorców, organizacji pozarządowych oraz samych mieszkańców pozwoli na stworzenie przestrzeni sprzyjającej innowacyjności, aktywizacji społecznej oraz trwałemu rozwojowi, z korzyścią dla obecnych i przyszłych pokoleń.

Dzięki realizacji działań zgodnych z przedstawionymi w programie kierunkami, powiat będzie mógł sprostać wyzwaniom współczesności, jednocześnie zachowując swoje unikalne walory i tożsamość.

Program rozwoju powiatu ma charakter otwarty i partycypacyjny – może podlegać regularnej aktualizacji na podstawie wyników monitorowania rozwoju oraz w odpowiedzi na zmieniające się warunki, przy aktywnym udziale mieszkańców. Jego realizacja wymaga współpracy wszystkich środowisk – samorządu, sektora prywatnego, instytucji publicznych, środowiska pozarządowego i obywateli. Tylko wspólne zaangażowanie może przełożyć się na realną zmianę jakości życia w powiecie i budowę lokalnej odporności na wyzwania przyszłości.

Informacje ogólne o powiecie

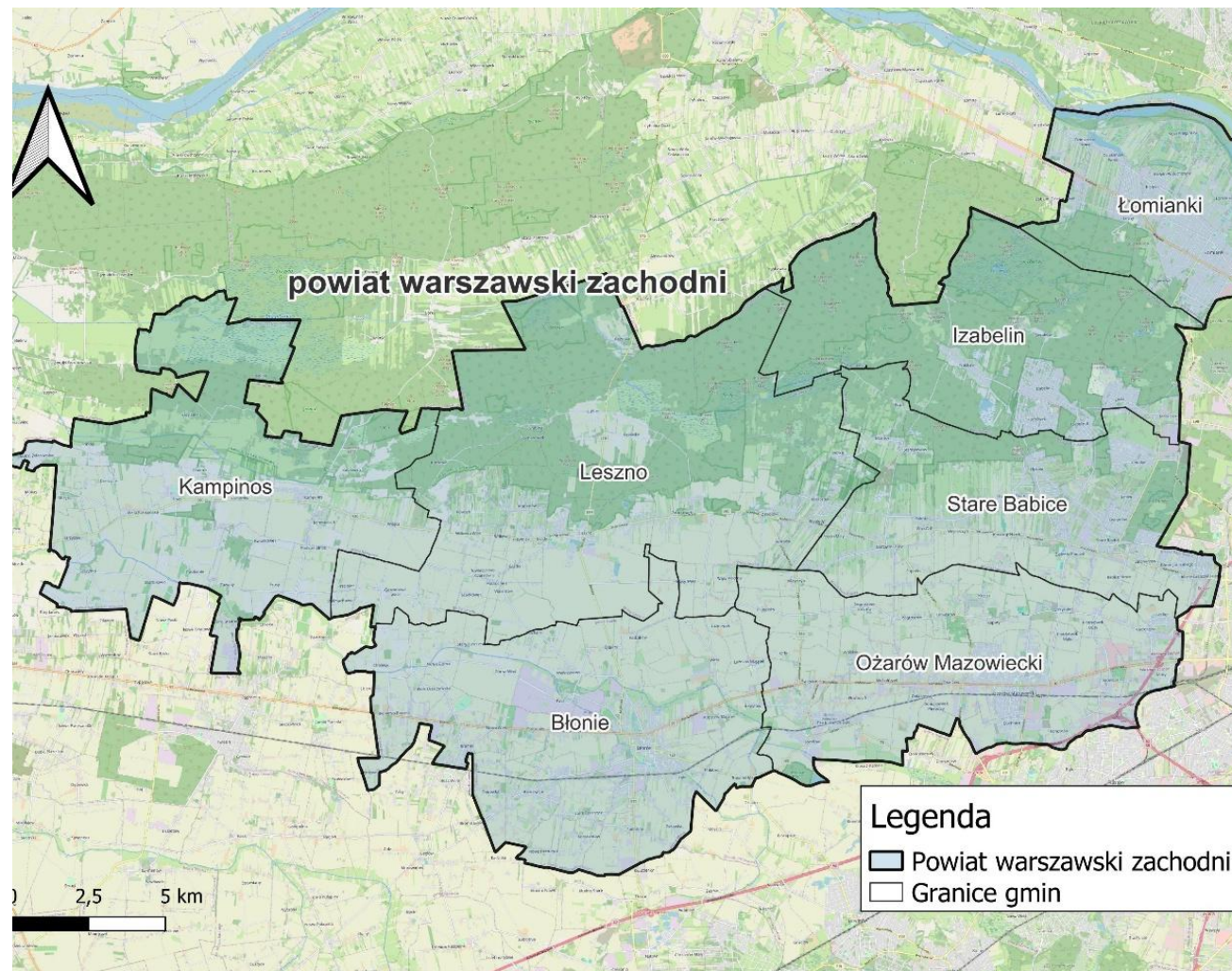
Powiat warszawski zachodni położony jest w centralno-zachodniej części województwa mazowieckiego. Siedzibą jego władz jest miasto Ożarów Mazowiecki.

Powiat tworzą trzy gminy miejsko-wiejskie: Błonie, Łomianki, Ożarów Mazowiecki oraz cztery gminy wiejskie: Izabelin, Kampinos, Leszno oraz Stare Babice.

W 2024 roku zgodnie z danymi GUS powiat zamieszkiwały 136.493 osoby.

Przez teren powiatu przebiegają dwie ważne arterie komunikacyjne: autostrada A2 (E-30) oraz droga nr 7 (E-77) Gdańsk-Warszawa. Na terenie powiatu znajduje się węzeł drogowy „Konotopa”, w którym autostrada A2 rozdziela się na Południową Obwodnicę Warszawy (droga ekspresowa S2) i drogę ekspresową S8 (Trasa im. Bohaterów Bitwy Warszawskiej 1920) tzw. ekspresową obwodnicą Warszawy.

Równolegle do autostrady A2 przez gminy Błonie i Ożarów Mazowiecki przebiega droga krajowa nr 92, która prowadzi z Sochaczewa do drogi ekspresowej nr S8.

1.1. Podstawa prawna opracowania programu

- art. 32 ust. 2 pkt. 2a ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym, który do zadań zarządu powiatu oddaje opracowywanie programów rozwoju w trybie określonym w przepisach o zasadach prowadzenia polityki rozwoju;
- art. 12 pkt 4 ww. ustawy do wyłącznej właściwości rady zalicza „stanowienie o kierunkach działania zarządu powiatu oraz rozpatrywanie sprawozdań z działalności zarządu, w tym z działalności finansowej”;
- art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju wskazuje, że politykę rozwoju prowadzą „samorząd powiatowy i gminny oraz ich związki”;
- art. 4 ust. 3 doprecyzowuje, że „politykę rozwoju prowadzi się na podstawie instrumentów prawnych i finansowych określonych w odrębnych przepisach”.

1.2. Cel i zakres dokumentu

Program Rozwoju Powiatu Warszawskiego Zachodniego został opracowany w odpowiedzi na dynamicznie zmieniające się procesy społeczno-gospodarcze, przestrzenne i środowiskowe zachodzące na poziomie lokalnym, ponadlokalnym oraz krajowym. Dokument ten wyznacza kierunki rozwoju powiatu w perspektywie długoterminowej, stanowiąc podstawę dla planowania działań służących wzmocnieniu jego potencjału i konkurencyjności.

Podstawowym celem Programu jest eliminowanie barier rozwojowych oraz pełniejsze wykorzystanie lokalnych zasobów i atutów. Jednym z kluczowych założeń jest dążenie do zrównoważonego rozwoju, łączącego aspekty społeczne, gospodarcze i środowiskowe w sposób sprzyjający długofalowemu wzrostowi jakości życia mieszkańców.

Istotnym elementem Programu jest wspólne, zintegrowane myślenie o przyszłości powiatu, oparte na szerokim zaangażowaniu interesariuszy – w tym władz samorządowych, organizacji społecznych, przedsiębiorców i mieszkańców. Dokument powstał w duchu partycypacji społecznej, zakładając aktywny udział społeczności lokalnej w definiowaniu kierunków rozwoju oraz priorytetów działań.

Program ma na celu uwzględnienie potrzeb wszystkich gmin wchodzących w skład Powiatu Warszawskiego Zachodniego oraz podkreśla znaczenie partnerskiej współpracy pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego i pozostałymi podmiotami lokalnego systemu rozwoju.

Program obejmuje lata 2026–2035, przy czym wiele z planowanych przedsięwzięć będzie oddziaływać w dłuższej perspektywie, wykraczając poza ramy czasowe dokumentu.

1.3. Proces przygotowania Programu

1.4. Metodyka opracowania

- **Podejście terytorialne i funkcjonalne**

Przyjęto perspektywę zintegrowanego rozwoju terytorialnego, która uwzględnia funkcjonalne powiązania gmin w obrębie powiatu. Powiat jako centrum usług wysokiej jakości dostarczanych mieszkańcom i przyjezdnym stanowił punkt wyjścia do pracy nad kierunkami rozwoju. Jednocześnie istotny wpływ na zakres Programu ma przynależność do obszaru funkcjonalnego Miasta Stołecznego Warszawa.

- **Udział interesariuszy w procesie opracowania programu**

Podstawowym założeniem procesu tworzenia programu było zaangażowanie reprezentatywnej grupy interesariuszy w warsztatach kreatywnych oraz lokalnej społeczności w badaniach ankietowych. Dbłość o przejrzystość, komunikację i konsultacje społeczne zostały odzwierciedlone nie tylko w samym dokumencie, ale także w zaplanowanym systemie jego realizacji i monitorowania.

- **Ukierunkowanie działań na kluczowe wyzwania rozwojowe**

Skoncentrowano się na wybranych, a nie wszystkich obszarach, mających największy wpływ na przyszłość powiatu. Priorytety zostały wyłonione w oparciu o analizę danych i wyniki działań partycypacyjnych, co pozwoliło zidentyfikować kluczowe obszary wymagające podjęcia działań. Wśród priorytetów i kierunków działań są także takie, na które powiat ma wpływ pośredni, ich realizacja zależy od instytucji z poziomu samorządu (w myśl wieloszczeblowego zarządzania „multilevel governance”).

- **Spójność z dokumentami nadrzędnymi i elastyczność wdrażania**

Program został opracowany w zgodzie z obowiązującymi dokumentami krajowymi i regionalnymi, w tym m.in. Strategią na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030, dokumentami województwa mazowieckiego, ZIT dla metropolii warszawskiej 2021-2027+, Planem zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego oraz instrumentami unijnymi na lata 2021–2027. Jednocześnie przewidziano elastyczne mechanizmy aktualizacji i adaptacji Programu do zmieniających się warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych, w tym także możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych, co umożliwi sprawne i skuteczne zarządzanie jego wdrażaniem.

2. Diagnoza sytuacji powiatu (streszczenie)

Wymiar przestrzenny i infrastruktura – sieć drogowa, kolej, transport publiczny, drogi rowerowe, OZE.

- Gęsta sieć drogowa z połączeniami krajowymi i wojewódzkimi (m.in. S8, DK92, A2).
- Dynamiczny rozwój infrastruktury kolejowej i transportu publicznego w kierunku Warszawy.
- Nierównomierne zagospodarowanie przestrzenne – silna presja urbanizacyjna wschodniej części powiatu.
- Rozwój sieci ścieżek rowerowych i planów zrównoważonej mobilności.
- Rosnące inwestycje w odnawialne źródła energii (OZE).

Wymiar środowiskowy – Kampinoski Park Narodowy, obszary chronione, jakość powietrza, wody.

- Duży udział terenów chronionych, w tym Kampinoskiego Parku Narodowego.
- Cenne przyrodniczo obszary Natura 2000 i rezerваты przyrody.
- Zagrożenia środowiskowe: presja urbanizacyjna, zanieczyszczenie powietrza i hałas.
- Poprawa gospodarki odpadami i rozwój systemów selektywnej zbiórki.
- Potrzeba ochrony zasobów wodnych i przeciwdziałania suszy.

2. Diagnoza sytuacji powiatu (streszczenie)

Wymiar gospodarczy – struktura przedsiębiorstw, dynamika rozwoju, rynek pracy.

- Zróżnicowana struktura gospodarki – dominacja sektora MŚP, logistyki i usług.
- Bliskość Warszawy sprzyja lokalizacji firm i inwestycji.
- Wysoki poziom przedsiębiorczości – wzrost liczby podmiotów gospodarczych.
- Nierówności rozwojowe między gminami wschodnimi i zachodnimi.
- Rosnące znaczenie nowoczesnych technologii i branż niskoemisyjnych.

Wymiar społeczny – demografia, edukacja, zdrowie, pomoc społeczna, kultura, sport.

- Stały wzrost liczby mieszkańców, szczególnie w gminach wschodnich powiatu.
- Rosnąca liczba ludności w wieku poprodukcyjnym.
- Zróżnicowany dostęp do edukacji, opieki zdrowotnej i usług społecznych.
- Wysoki poziom aktywności społecznej i lokalnych inicjatyw.
- Dobre warunki mieszkaniowe, ale rosnące ceny nieruchomości.
- Rozwój oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej.

2. Diagnoza sytuacji powiatu (streszczenie)

Wymiar instytucjonalny – administracja, bezpieczeństwo, kapitał społeczny, współpraca.

- Efektywne funkcjonowanie administracji samorządowej na poziomie powiatu i gmin.
- Rozwój współpracy międzygminnej oraz z organizacjami pozarządowymi.
- Wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego.
- Aktywność powiatu w pozyskiwaniu środków zewnętrznych (fundusze UE).
- Potrzeba dalszej cyfryzacji usług publicznych i otwartości danych.

Turystyka i dziedzictwo – zabytki, szlaki, potencjał turystyczny, KPN.

- Atrakcyjne walory przyrodnicze – Kampinoski Park Narodowy, dolina Wisły i Bzury.
- Zabytki architektury, miejsca pamięci i lokalne tradycje.
- Rozwój oferty turystyki weekendowej i aktywnej (rowerowa, piesza, konna).
- Niewystarczająca infrastruktura turystyczna i informacja regionalna.
- Potencjał rozwoju turystyki kulturowej i ekologicznej.

2.1. Główne wnioski wynikające z diagnozy społeczno-gospodarczej i przestrzennej

Położenie i komunikacja → powiat silnie powiązany z Warszawą i przyszłym CPK; problemy z komunikacją i transportem zarówno wewnątrz powiatu jak i z Warszawą.

Demografia → wzrost liczby mieszkańców (spowodowany migracjami), rosnąca liczba ludności w wieku poprodukcyjnym.

Zdrowie → ograniczona dostępność do całodobowej i specjalistycznej opieki zdrowotnej.

Środowisko → cenne zasoby, konieczność retencji wód, poprawa jakości powietrza.

Gospodarka → dominacja mikro i małych firm, atrakcyjność inwestycyjna, warunki do rozwoju logistyki.

Edukacja → potrzeba inwestycji w jakość kształcenia i nowe technologie.

Tożsamość i kultura → tradycja lokalna, aktywność społeczna.

2.2. Globalne kierunki rozwoju

Tendencja globalna	Możliwe konsekwencje dla powiatu, gmin z obszaru powiatu
Zmiana klimatu	Negatywne skutki zmiany klimatu mają istotny wpływ na miasta, ich obszary funkcjonalne, terytoria, zarówno pod względem środowiskowym, społecznym, jak i infrastrukturalnym. Główne skutki to skutki zmian klimatu to przede wszystkim: ekstremalne zjawiska pogodowe (ulewy i powodzie miejskie, fale upałów, silne wiatry), niedobory wody i pogorszenie jakości powietrza, zmiany w planowaniu urbanistycznym, w szczególności konieczność adaptacji miast i zwiększenie odporności. Skutki klimatu mają duży wpływ na zdrowie i jakość życia mieszkańców, stanowią zagrożenie dla grup szczególnie narażonych (seniorzy, mieszkańcy z chorobami oddechowymi i krążenia, osoby wrażliwe na stres cieplny). Niepodjęcie działań adaptacyjnych może spowodować istotne straty w sektorze przemysłu, handlu, rolnictwa i usług w wyniku ekstremalnych zjawisk pogodowych. W polityce rozwoju gmin, obszarów funkcjonalnych i terytoriów kluczowe będzie podejmowanie także działań mitygujących związanych m.in. z przejściem na odnawialne źródła energii, rozwój budownictwa plus energetycznego oraz infrastruktury wspierającej gospodarkę o obiegu zamkniętym.
Rosnące zapotrzebowanie na energię odnawialną	Rosnące zapotrzebowanie na odnawialne źródła energii (OZE) wpływa na kierunki rozwoju gmin, obszarów funkcjonalnych, terytoriów stwarzając zarówno nowe wyzwania, jak i szanse. Wzrost znaczenia OZE sprzyja modernizacji infrastruktury energetycznej, wspiera lokalne inicjatywy produkcji energii (np. instalacje fotowoltaiczne na budynkach komunalnych) oraz zwiększa atrakcyjność inwestycyjną miast stawiających na zrównoważony rozwój. Wymusza także dostosowanie planowania przestrzennego i rozbudowę sieci przesyłowych. Jednocześnie trend ten może przyczynić się do tworzenia nowych miejsc pracy w sektorach zielonej gospodarki i poprawy jakości życia mieszkańców dzięki redukcji emisji. Ważnymi działaniami w procesie transformacji energetycznej miast będzie edukacja i budowanie świadomości społecznej na temat oszczędnego korzystania z energii. Konieczna może być też zmiana polityk energetycznych oraz ekonomicznych powiatu/gmin z obszaru powiatu.

2.2. Globalne kierunki rozwoju

Tendencja globalna	Możliwe konsekwencje dla powiatu, gmin z obszaru powiatu
Starzenie się społeczeństwa	Wraz z postępującym procesem starzenia się mieszkańców rośnie zapotrzebowanie na usługi medyczne i opiekuńcze – zarówno te świadczone przez instytucje, jak i przez bliskich w ramach wsparcia nieformalnego. Sytuacja ta wymaga dostosowania lokalnej polityki społecznej i mieszkaniowej do potrzeb osób starszych, m.in. poprzez rozwijanie inicjatyw promujących aktywność w starszym wieku. Równocześnie zwiększa się znaczenie działań prorodzinnych i polityki migracyjnej, które mogą przeciwdziałać negatywnym skutkom demograficznym. Starzejące się społeczeństwo wymaga całościowego podejścia – konieczne jest projektowanie przestrzeni publicznych oraz świadczenie usług z myślą o seniorach. Jednocześnie zmniejszająca się liczba osób w wieku produkcyjnym może prowadzić do niedoborów kadrowych w niektórych branżach, co stanowi wyzwanie dla lokalnych rynków pracy i rozwoju gospodarczego gmin, obszarów funkcjonalnych, terytoriów.
Rosnąca polaryzacja społeczna i pogłębianie się dysproporcji	Trend rosnącej polaryzacji społecznej ma istotne skutki dla funkcjonowania i rozwoju gmin, obszarów funkcjonalnych, terytoriów. Pogłębiające się różnice światopoglądowe, ekonomiczne i kulturowe mogą prowadzić do konfliktów lokalnych oraz osłabienia spójności społecznej. Coraz trudniej jest wypracowywać kompromisy i budować wspólne cele rozwojowe, co wpływa na procesy konsultacyjne i decyzyjne. Nierówności społeczne mogą z kolei prowadzić do marginalizacji niektórych grup, takich jak osoby ubogie, migranci czy seniorzy, ograniczając ich udział w życiu społecznym i publicznym. Zjawiska te utrudniają skuteczne planowanie i realizację polityk społecznych w obszarach takich jak edukacja, zdrowie czy integracja. Wzrastające potrzeby w zakresie mediacji społecznej, wsparcia psychologicznego czy usług socjalnych oznaczają dodatkowe obciążenie dla lokalnych instytucji. Jednocześnie pogłębiające się podziały społeczne mogą skutkować spadkiem zaufania do instytucji publicznych i zmniejszonym zaangażowaniem obywateli w życie wspólnoty. Polaryzacja wpływa także na sposób kształtowania przestrzeni publicznej – nasila się zjawisko segregacji przestrzennej, przejawiające się w tworzeniu enklaw bogatszych i uboższych mieszkańców, co dodatkowo wzmacnia istniejące podziały społeczne.

2.2. Globalne kierunki rozwoju

Tendencja globalna	Możliwe konsekwencje dla powiatu, gmin z obszaru powiatu
Digitalizacja i automatyzacja pracy, zastosowanie nowoczesnych technologii w usługach	Ten trend oddziałuje na wiele obszarów życia miejskiej wspólnoty – wpływa na lokalny rynek pracy, jakość świadczonych usług publicznych, sprawność zarządzania miastem oraz pozycję konkurencyjną lokalnej gospodarki. Może prowadzić do przekształcenia sposobu świadczenia usług, wdrażania nowych metod zarządzania informacją, usprawnienia działania infrastruktury miejskiej czy rozwoju inteligentnych rozwiązań w obszarze transportu i zarządzania przestrzenią. Umożliwia także lepsze monitorowanie i wykorzystanie zasobów takich jak energia, woda czy odpady oraz rozwój nowoczesnych sieci energetycznych i systemów nadzoru środowiskowego. Aby miasto mogło skutecznie odpowiedzieć na wyzwania związane z dynamicznym rozwojem technologii, niezbędne będą inwestycje w cyfrową infrastrukturę oraz podnoszenie kompetencji cyfrowych mieszkańców.
Wzrost urbanizacji	Wzrost urbanizacji ekonomicznie sprzyja rozwojowi i tworzeniu miejsc pracy, ale prowadzi też do wzrostu cen nieruchomości i kosztów życia. Społecznie zwiększa dostęp do usług i poprawia standard życia, ale może powodować napięcia społeczne i problemy z przestępczością. Przestrzennie i ekologicznie urbanizacja powoduje presję na tereny naturalne, zwiększa zanieczyszczenia i wymaga inwestycji w infrastrukturę oraz ochronę środowiska. Gminy muszą więc odpowiednio planować rozwój, dbając o jakość życia i środowisko. Wzrost urbanizacji może powodować konieczność przemodelowania procesów planowania urbanistycznego, w taki sposób by uwzględniało ono zrównoważony rozwój oraz minimalizowało negatywne skutki i maksymalizowało korzyści wynikające z rozwoju powiatu i gmin z obszaru powiatu.
Dynamiczne ruchy migracyjne	Migracje – zarówno krajowe, jak i zagraniczne – prowadzą do przekształceń w strukturze demograficznej oraz etnicznej lokalnej społeczności. Zjawisku temu towarzyszą zmiany w relacjach społecznych, a także wzrost różnorodności kulturowej i społecznej. W odpowiedzi na te procesy może pojawić się potrzeba opracowania i wdrażania lokalnych polityk migracyjnych oraz działań na rzecz integracji, w tym tworzenia przestrzeni i wydarzeń sprzyjających budowaniu więzi społecznych. Migracje oddziałują także na rozwój gospodarczy i przestrzenny miasta, jednak mogą generować dodatkowe obciążenia dla systemu opieki społecznej i wymagać dostosowania usług publicznych do nowych potrzeb mieszkańców powiatu.

2.3. Podsumowanie diagnozy – czynniki zewnętrzne

CZYNNIKI ZEWNĘTRZNE WPŁYWAJĄCE NA ROZWÓJ POWIATU:

Centralny Port
Komunikacyjny

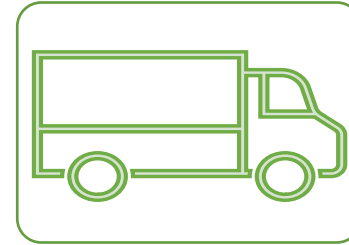
Zmiany w
finansowaniu JST

Dalszy rozwój
Metropolii
Warszawskiej;
Intensyfikacja
zabudowy
mieszkaniowej w
obwarzanku
Warszawy

Zielony pierścień
wokół Warszawy/
Warszawski Obszar
Chronionego
Krajobrazu /Park
Kampinoski

Nieustające
zapotrzebowanie na
dobrze
skomunikowane centra
logistyczne

2.4. Analiza SWOT

- + **Mocne strony:** położenie, atrakcyjność osiedleńcza, walory przyrodnicze, warunki do rekreacji, lokalny patriotyzm, silna tożsamość.
- **Słabe strony:** problemy transportowe, ograniczona dostępność do całodobowej i specjalistycznej opieki zdrowotnej, presja urbanizacyjna.
- ↑ **Szanse:** CPK (etap eksploatacji), fundusze UE, technologie smart i OZE, współpraca z gminami i lokalnym biznesem.
- ↓ **Zagrożenia:** CPK (etap budowy), zmiana klimatu, koszty usług publicznych, napięcia społeczne, niestabilność finansów JST, presja osiedleńcza.

Mocne strony

- + Korzystne położenie w bezpośrednim sąsiedztwie Warszawy (dostęp do usług, rynku pracy) oraz przy Kampinoskim Parku Narodowym;
- + Wysoka atrakcyjność osadnicza;
- + Dostępność komunikacyjna i stosunkowo dobra sieć dróg;
- + Połączenie drogowe z Warszawą (droga 92, 7, 8 i dostęp do autostrady A2);
- + Silnie dodatnie saldo migracji – napływ nowych mieszkańców;
- + Względnie stabilna struktura wiekowa mieszkańców;
- + Duża dynamika wzrostu liczby przedsiębiorstw;
- + Duży odsetek firm z sektorów usług profesjonalnych;
- + Dobrze rozwinięty sektor usług logistycznych;
- + Niska i stabilna stopa bezrobocia;
- + Relatywnie rozwinięta sieć dróg dla rowerów;
- + Rosnąca liczba absolwentów szkół podstawowych na terenie powiatu;
- + Niepubliczna szkoła dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej - Ośrodek Szkolno-Wychowawczy dla Dzieci Niewidomych im. Róży Czackiej oraz publiczna szkoła - Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. płk. J. Strzałkowskiego);
- + Rosnące dochody budżetu;
- + Stosunkowo dobry dostęp do podstawowej infrastruktury społecznej;
- + Niższa przestępczość.

Słabe strony

- Drenaż (do Warszawy) kadr lokalnej gospodarki;
- Bliskość Warszawy i atrakcyjność stolicy jako centrum usług społecznych, kulturalnych i zdrowotnych dla mieszkańców powiatu;
- Duża presja urbanizacyjna (szczególnie na tereny blisko Kampinoskiego Parku Narodowego);
- Duży ruch turystyczny (np. w weekendy) z kierunku Warszawy;
- Ograniczenia dla nowych inwestycji związane z terenami chronionymi;
- Ujemny przyrost naturalny;
- Wyraźna różnica w charakterze części południowej (obszar miejski, gęsto zabudowany i silny gospodarczo) i północnej (obszar chroniony, Kampinoski Park Narodowy);
- Duży ruch na drogach krajowych i wojewódzkich na obszarze powiatu;
- Ograniczona dostępność do całodobowej i specjalistycznej opieki zdrowotnej;
- Brak sieci kolejowej na przeważającej części powiatu;
- Ponadprzeciętna liczba ofiar wypadków drogowych w przeliczeniu na liczbę mieszkańców;
- Spadek wskaźnika wykrywalności sprawców przestępstw.

Szanse

- ↑ Położenie bezpośrednio przy stolicy z dostępem do ważnych szlaków komunikacyjnych sprzyja rozwojowi sektora transportu i magazynowania (sekcja H);
- ↑ Dostęp do środków i funduszy zewnętrznych;
- ↑ Współpraca w ramach Metropolii Warszawskiej;
- ↑ Rosnące zapotrzebowanie Warszawiaków na zmianę miejsca zamieszkania i przeprowadzkę poza miasto;
- ↑ Rozwój pracy zdalnej;
- ↑ Otwartość na współpracę szkół ponadpodstawowych z lokalnymi przedsiębiorcami, adaptacja do potrzeb lokalnego i warszawskiego tynku pracy;
- ↑ Otwartość samorządu powiatowego na współpracę z lokalnymi przedsiębiorcami i inwestorami, adaptacja do wyzwań nowoczesnej gospodarki;
- ↑ Wysoka aktywność społeczna mieszkańców i grup nieformalnych;
- ↑ Rozwój gospodarczy spowodowany budową i funkcjonowaniem Centralnego Poru Komunikacyjnego.

Zagrożenia

- ↓ Rosnący ruch na drogach krajowych i wojewódzkich przebiegających przez powiat;
- ↓ Rosnąca grupa mieszkańców w wieku poprodukcyjnym będzie wymagać rozwoju usług dla seniorów;
- ↓ Rosnące wydatki na zadania związane z pomocą społeczną i edukacją;
- ↓ Wahania koniunktury gospodarczej;
- ↓ Niestabilna sytuacja międzynarodowa;
- ↓ Zmiany klimatyczne i wywołane nimi gwałtowne zjawiska atmosferyczne (susze, powodzie, silne wiatry);
- ↓ Niekontrolowany „rozlew” zabudowy zagrażający terenom atrakcyjnym przyrodniczo oraz inwestycyjnie;
- ↓ Dominacja Warszawy może powodować, że w powiecie zacznie przeważać funkcja mieszkalna przekształcając go w „sypialnię” stolicy;
- ↓ Zaburzenia ładu przestrzennego spowodowane presją ze strony Warszawy;
- ↓ Drenaż kadr i zużycie infrastruktury spowodowany budową i funkcjonowaniem Centralnego Portu Komunikacyjnego.

2.5. Kluczowe wyzwania rozwojowe

Zrównoważenie rozwoju przestrzennego - silna presja urbanizacyjna we wschodnich gminach wymaga kontroli i planowania przestrzennego - rozlewanie się zabudowy w kierunku Warszawy. Konieczna jest lepsza integracja układu komunikacyjnego i ochrona terenów rolnych oraz przyrodniczych. Należy ograniczyć presję na środowisko.

Centralny Port Komunikacyjny (CPK) - kluczowe wyzwanie dla struktury funkcjonowania powiatu. Na etapie budowy CPK konieczna jest szczególna dbałość o drogi oraz dostosowanie układu drogowego i kolejowego do nowych powiązań komunikacyjnych. Na etapie funkcjonowania CPK pojawi się dużo nowych funkcji, przewidywany jest napływ nowych pracowników i mieszkańców – presja na infrastrukturę, rynek pracy i usługi publiczne. CPK to szansa na wzmocnienie gospodarczego potencjału regionu, ale też ryzyko zaburzeń przestrzennych i środowiskowych.

Transport i mobilność niskoemisyjna - wysokie natężenie ruchu i zależność od samochodu prywatnego. Niezrównoważony system komunikacji i brak wystarczających połączeń międzygminnych powoduje konieczność rozbudowy sieci transportu publicznego, parkingów „Park&Ride” i ścieżek rowerowych.

Ochrona środowiska i adaptacja do zmiany klimatu - nasilające się problemy jakości powietrza i wód. Władze powiatu i gmin wchodzących w skład powinny wspierać transformację energetyczną - intensyfikacja rozwoju OZE, retencji i zielono-błękitnej infrastruktury, skoordynowane i konsekwentne działania adaptacji do zmiany klimatu.

Spójność społeczna i dostęp do usług publicznych - nierównomierny dostęp do edukacji, ochrony zdrowia (ograniczona dostępność do całodobowej i specjalistycznej opieki zdrowotnej) i oferty kulturalnej między gminami. Konieczne są działania na rzecz poprawy dostępu i jakości usług społecznych, zdrowotnych i edukacyjnych. Wyzwania demograficzne mitygowane migracją powodują, że rośnie potrzeba integracji nowych mieszkańców. Wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym wyznacza kierunek rozwoju usług społecznych (opieka senioralna).

Gospodarka i rynek pracy. Potrzeba dywersyfikacji gospodarki i wsparcia lokalnych MŚP. Wyzwanie: zapewnienie kadr dla dynamicznie rozwijających się sektorów (logistyka, technologie, usługi). Wpływ inwestycji CPK na lokalny rynek pracy i konkurencję o zasoby ludzkie.

Współpraca i zarządzanie rozwojem. Niezbędna lepsza koordynacja działań międzygminnych i partnerskich (samorządy – NGO – biznes). Wzmocnienie roli powiatu jako integratora i moderatora procesów strategicznych. Potrzeba silniejszej koordynacji międzygminnej i integracji planowania strategicznego. Wzmocnienie pozycji powiatu jako platformy współpracy dla gmin i partnerów społeczno-gospodarczych.

3. Wizja rozwoju Powiatu Warszawskiego Zachodniego 2035

Powiat Warszawski Zachodni w 2035 roku to atrakcyjne i bezpieczne miejsce do życia, pracy i wypoczynku, łączące lokalną tradycję i tożsamość z nowoczesnością, innowacyjnością i otwartością na zmiany.

Rozwój powiatu opiera się na wysokiej jakości usługach publicznych, zrównoważonym systemie transportu, ochronie środowiska oraz aktywnym wspieraniu przedsiębiorczości i współpracy lokalnej.

3.1. Opis wizji

W 2035 roku Powiat Warszawski Zachodni stanowi zintegrowaną, nowoczesną i bezpieczną wspólnotę lokalną, w której wysoka jakość życia idzie w parze z dbałością o środowisko i równowagę społeczną. Powiat jest atrakcyjnym miejscem do życia, pracy i wypoczynku, łączącym dynamiczny rozwój gospodarczy z zachowaniem tradycji i tożsamości lokalnej.

Rozwój opiera się na zasadach zrównoważonego rozwoju – uwzględniającego potrzeby obecnych i przyszłych pokoleń. W centrum działań znajduje się człowiek, jego bezpieczeństwo, dostęp do usług publicznych oraz wysoka jakość przestrzeni życia. Powiat rozwija się w sposób harmonijny i spójny terytorialnie, z dobrze skoordynowaną siecią transportową i komunikacyjną, przyjazną środowisku i mieszkańcom.

Silną stroną powiatu jest konkurencyjna gospodarka lokalna, oparta na przedsiębiorczości, innowacyjności i partnerstwie między sektorem publicznym, prywatnym i społecznym. Tworzenie warunków do inwestycji, w tym wykorzystanie potencjału wynikającego z położenia w obszarze oddziaływania Warszawy oraz planowanego Centralnego Portu Komunikacyjnego, sprzyja rozwojowi nowych miejsc pracy i wzmacnia pozycję powiatu jako jednego z najważniejszych ośrodków subregionalnych Mazowsza.

Powiat Warszawski Zachodni to również powiat przyjazny środowisku, inwestujący w odnawialne źródła energii, gospodarkę obiegu zamkniętego, retencję wód i ochronę zasobów przyrodniczych. Obecność Kampinoskiego Parku Narodowego i terenów zielonych stanowi o jego unikalnym charakterze i atrakcyjności.

Wizja rozwoju zakłada także aktywną wspólnotę mieszkańców, świadomych, zaangażowanych i identyfikujących się z miejscem zamieszkania. Wysoki poziom kapitału społecznego, rozwinięta współpraca między samorządami, organizacjami i przedsiębiorcami oraz wysoka jakość zarządzania publicznego stanowią fundament trwałego i nowoczesnego rozwoju.

3.2. Wartości i priorytety

Tradycja i tożsamość lokalna Wartość: pamięć, wspólnota, lokalna duma.

Powiat Warszawski Zachodni buduje swoją tożsamość w oparciu o lokalną historię, kulturę i dziedzictwo, które stanowią źródło wspólnoty i dumy mieszkańców. Zachowanie i popularyzacja miejsc historycznych, zabytków, tradycji oraz postaci związanych z regionem wzmacnia markę powiatu jako przestrzeni o silnych korzeniach i nowoczesnym charakterze.

Ochrona zasobów naturalnych i przeciwdziałanie presji na środowisko Wartość: odpowiedzialność, równowaga, przyszłość.

Odpowiedzialny rozwój powiatu wymaga równowagi między inwestycjami a ochroną środowiska. Działania ukierunkowane są na poprawę jakości powietrza, ochronę wód i gleb, zwiększanie bioróżnorodności oraz rozwój zielono-błękitnej infrastruktury. Priorytetem jest ograniczenie presji urbanizacyjnej i wspieranie działań proekologicznych – od gospodarki odpadami po inwestycje w OZE i retencję wód.

Innowacyjność i nowoczesne technologie Wartość: otwartość, efektywność, nowoczesność.

Powiat stawia na nowoczesne rozwiązania technologiczne i inteligentne systemy zarządzania („smart solutions”), które podnoszą efektywność usług publicznych i komfort życia mieszkańców. Cyfryzacja, e-usługi, nowoczesne planowanie przestrzenne i wykorzystanie danych wspierają rozwój gospodarczy i środowiskowy. Innowacyjność rozumiana jest jako otwartość na zmianę i wdrażanie nowoczesnych modeli współpracy.

Współpraca i partnerstwo Wartość: współdziałanie, solidarność, wspólna odpowiedzialność.

Skuteczny rozwój powiatu opiera się na szerokiej współpracy z gminami, organizacjami społecznymi, przedsiębiorcami i mieszkańcami. Kluczowe znaczenie ma wspólne planowanie działań rozwojowych oraz aktywna rola powiatu w strukturach Metropolii Warszawskiej. Partnerstwo międzysektorowe i ponadlokalne wzmacnia spójność terytorialną i pozycję powiatu jako znaczącego ośrodka metropolitalnego.

Rozwój społeczny i jakość życia mieszkańców Wartość: równość szans, solidarność, wspólnota.

Polityka społeczna powiatu ukierunkowana jest na wsparcie konkretnych grup mieszkańców – dzieci, młodzieży, rodzin, seniorów i osób z niepełnosprawnościami. Kluczowe działania dotyczą dostępu do edukacji, kultury, sportu, ochrony zdrowia i pomocy społecznej. Rozwój społeczny opiera się na integracji, aktywizacji i wzmacnianiu kapitału społecznego, co sprzyja budowie silnych więzi lokalnych.

4. Cele strategiczne i obszary operacyjne

Cel strategiczny	Obszary operacyjne
1. Wysoka jakość życia mieszkańców	Edukacja, zdrowie, usługi społeczne, bezpieczeństwo publiczne, rozwój instytucjonalny
2. Zrównoważony rozwój przestrzenny i środowiskowy	Transport i komunikacja, dostępna przestrzeń, środowisko przyrodnicze, zrównoważona turystyka
3. Gospodarka i przedsiębiorczość	Biznes lokalny, innowacje, profil gospodarczy, nowy rynek usług wynikający z budowy i uruchomienia CPK
4. Kultura i tożsamość lokalna	Kultura, marka, produkt lokalny, integracja, wspólnotowość, dziedzictwo

Cel I Wysoka jakość życia mieszkańców

Obszar operacyjny	Kierunki działań
1.1 Dobrze skoordynowana, wysokiej jakości edukacja i rozwój kompetencji	Modernizacja szkół i rozwój oferty edukacyjnej dostosowywanej do potrzeb rynku pracy. Wspieranie edukacji cyfrowej i ekologicznej. Rozwijanie kompetencji kluczowych – językowych, technicznych i społecznych. Programy wyrównywania szans edukacyjnych i wsparcie uczniów ze specjalnymi potrzebami. Współpraca szkół z lokalnym biznesem i uczelniami.
1.2 Zdrowie i profilaktyka	Rozwój profilaktyki zdrowotnej w szkołach i społecznościach lokalnych. Poprawa dostępności podstawowej opieki zdrowotnej i usług specjalistycznych. Wspieranie zdrowia psychicznego i aktywności fizycznej mieszkańców, w szczególności młodzieży. Rozwój programów prozdrowotnych i kampanii edukacyjnych. Współpraca z NGO i sektorem prywatnym w zakresie zdrowia publicznego.
1.3 Usługi społeczne i integracja społeczna	Rozszerzenie oferty usług opiekuńczych i wspierających rodziny. Rozwój usług dla seniorów i osób z niepełnosprawnościami. Aktywizacja społeczna grup zagrożonych wykluczeniem. Wzmacnianie roli wolontariatu i ekonomii społecznej. Wspieranie organizacji pozarządowych w działaniach integracyjnych.
1.4 Bezpieczeństwo publiczne i odporność społeczna	Modernizacja systemu i infrastruktury bezpieczeństwa oraz wsparcie służb ratowniczych. Rozwój lokalnych systemów zarządzania kryzysowego. Edukacja i kampanie społeczne w zakresie bezpieczeństwa. Tworzenie programów prewencji zagrożeń (np. cyberbezpieczeństwo, przemoc domowa). Budowanie odporności społecznej na sytuacje kryzysowe i katastrofy.
1.5 Rozwój instytucjonalny	Wzmacnianie współpracy między samorządami, NGO i mieszkańcami. Profesjonalizacja administracji, rozwój kompetencji urzędników. Cyfryzacja usług publicznych i otwartość danych.

Cel II Zrównoważony rozwój przestrzenny i środowiskowy

Obszar operacyjny	Kierunki działań
2.1 Transport i mobilność	Rozwój zrównoważonego transportu publicznego i rowerowego. Integracja transportu powiatowego i z systemami regionalnymi (Warszawa, w przyszłości CPK). Poprawa stanu technicznego i bezpieczeństwa dróg powiatowych, w tym zabezpieczenie dróg podczas budowy CPK. Tworzenie infrastruktury Park&Ride i wspieranie systemów car-sharingu. Promowanie transportu niskoemisyjnego i elektrycznego.
2.2 Ochrona środowiska i klimatu	Wdrażanie działań na rzecz redukcji emisji i poprawy jakości powietrza. Zwiększanie lesistości i ochrona terenów zielonych. Zarządzanie zasobami wodnymi i retencja wód. Edukacja ekologiczna mieszkańców i przedsiębiorców. Systematyczny monitoring i raportowanie stanu środowiska.
2.3 Gospodarka przestrzenna	Koordinacja planów zagospodarowania przestrzennego w skali powiatu. Zintegrowane planowanie rozwoju terenów inwestycyjnych i mieszkaniowych. Ochrona terenów rolnych i cennych krajobrazowo. Zarządzanie konfliktami przestrzennymi i komunikacyjnymi. Wykorzystanie narzędzi GIS i analiz przestrzennych w planowaniu.
2.4 Zrównoważona turystyka	Promowanie turystyki przyjaznej środowisku i kulturowo odpowiedzialnej. Rozwój infrastruktury szlaków pieszych i rowerowych. Współpraca międzygminna w promocji oferty turystycznej. Wykorzystanie walorów przyrodniczych i dziedzictwa kulturowego. Rozwój produktów turystycznych opartych na lokalnych markach.

Cel III Gospodarka i przedsiębiorczość

Obszar operacyjny	Kierunki działań
3.1 Wsparcie przedsiębiorczości lokalnej	Tworzenie przyjaznych warunków dla MŚP i start-upów. Rozwój inkubatorów przedsiębiorczości i centrów wsparcia biznesu. Uproszczenie procedur administracyjnych dla inwestorów. Promowanie przedsiębiorczości społecznej i innowacji lokalnych. Wsparcie doradcze i szkoleniowe dla przedsiębiorców.
3.2 Innowacje i współpraca	Budowa partnerstw nauka–biznes–samorząd. Wsparcie transformacji cyfrowej i zielonych technologii. Rozwój lokalnych klastrów gospodarczych. Promowanie współpracy międzygminnej w obszarze innowacji. Ułatwianie dostępu do funduszy UE i programów krajowych.
3.3 Wpływ i potencjał CPK	Minimalizacja negatywnych skutków środowiskowych i społecznych inwestycji CPK. Monitorowanie wpływu CPK na rynek pracy i transport lokalny. Rozwój oferty szkoleniowej i zawodowej pod potrzeby nowych inwestycji. Planowanie przestrzenne w strefie oddziaływania CPK. Wykorzystanie szans rozwojowych poprzez nowe inwestycje i infrastrukturę.

Cel IV Kultura i tożsamość lokalna

Obszar operacyjny	Kierunki działań
4.1 Kultura i dziedzictwo	Rozwój infrastruktury kulturalnej i artystycznej. Ochrona i promocja dziedzictwa lokalnego. Wspieranie inicjatyw twórczych i wydarzeń kulturalnych. Rozwój partnerstw instytucji kultury i NGO. Digitalizacja zasobów i promocja kultury w sieci.
4.2 Integracja społeczna i wspólnotowość	Wspieranie lokalnych inicjatyw społecznych i wolontariatu. Rozwijanie programów integrujących nowych mieszkańców. Wzmacnianie tożsamości lokalnej poprzez edukację obywatelską. Promowanie dialogu międzykulturowego i międzypokoleniowego. Tworzenie przestrzeni do współpracy i debat publicznych.
4.3 Silna marka	Budowanie spójnej marki powiatu opartej na jego tożsamości i dziedzictwie. Promocja powiatu jako miejsca o wysokiej jakości życia i aktywnej społeczności. Wspieranie inicjatyw wzmacniających pozytywny wizerunek powiatu. Rozwijanie nowoczesnych narzędzi komunikacji i promocji w przestrzeni cyfrowej. Kreowanie i realizacja wydarzeń promujących markę powiatu w regionie i kraju.

5. Proponowane wskaźniki realizacji celów

Obszar operacyjny	Wskaźnik	Definicja / zakres	Sposób pomiaru	Wartość bazowa 2025	Wartość docelowa 2026–2035	Źródło danych
1.1 Edukacja i rozwój kompetencji	Liczba formalnych porozumień szkół powiatowych z pracodawcami lub uczelniami	Liczba formalnych porozumień, umów lub listów intencyjnych zawartych przez szkoły prowadzone przez powiat z pracodawcami, uczelniami wyższymi lub innymi instytucjami edukacyjnymi, dotyczących w szczególności organizacji praktyk zawodowych, staży, patronatów branżowych, klas patronackich lub innych form współpracy wspierających kształcenie zawodowe i kompetencyjne uczniów.	Zliczenie porozumień wykazanych w rocznych sprawozdaniach szkół powiatowych, potwierdzonych dokumentacją prowadzoną przez szkoły oraz ewidencją w starostwie.	szt	X porozumień/ Wzrost/ wzrost o (np.10% do 35r.)	Szkoły, Starostwo
	Liczba nowych kierunków / profili kształcenia	Liczba nowych kierunków / profili kształcenia w szkół ponadpodstawowych prowadzonych przez powiat, uruchomionych po raz pierwszy lub istotnie zmodernizowanych w okresie realizacji Programu, odpowiadających na potrzeby rynku pracy lub zmiany technologiczne i społeczne.	Zsumowanie liczby nowych lub istotnie zmodernizowanych kierunków / profili kształcenia wykazanych w arkuszach organizacyjnych szkół oraz rocznych sprawozdaniach szkół, według stanu na dzień 30 września danego roku szkolnego.	0	Wzrost/wzrost np. o 3 kierunki	Szkoły, Starostwo

5. Proponowane wskaźniki realizacji celów

Obszar operacyjny	Wskaźnik	Definicja / zakres	Sposób pomiaru	Wartość bazowa 2025	Wartość docelowa 2026–2035	Źródło danych
1.2 Zdrowie i profilaktyka	Liczba programów / kampanii profilaktycznych lub prozdrowotnych realizowanych lub współfinansowanych przez powiat	Liczba programów / kampanii zdrowotnych, profilaktycznych lub edukacyjnych realizowanych lub współfinansowanych przez powiat, skierowanych do mieszkańców powiatu, w szczególności dzieci i młodzieży, obejmujących działania z zakresu profilaktyki zdrowotnej, promocji zdrowia, zdrowia psychicznego oraz przeciwdziałania zachowaniom ryzykownym.	Zliczenie programów / kampanii ujętych w rejestrze programów/ kampanii zdrowotnych i profilaktycznych prowadzonym przez starostwo oraz jednostki organizacyjne powiatu, według roku realizacji.	szt	Wzrost/ wzrost o X programów	Starostwo, JOP, szkoły
	Nakłady powiatu na ochronę zdrowia i profilaktykę	Łączna wartość wydatków bieżących i majątkowych poniesionych przez powiat w danym roku budżetowym na zadania z zakresu ochrony zdrowia i profilaktyki zdrowotnej, w tym na funkcjonowanie jednostek ochrony zdrowia, programy profilaktyczne, inwestycje oraz zakupy wyposażenia.	Analiza wykonania budżetu powiatu na podstawie rocznych sprawozdań budżetowych (RB), według stanu na koniec roku budżetowego.	w zł	Wzrost/ Wzrost o x %	Sprawozdania budżetowe

5. Proponowane wskaźniki realizacji celów

Obszar operacyjny	Wskaźnik	Definicja / zakres	Sposób pomiaru	Wartość bazowa 2025	Wartość docelowa 2026–2035	Źródło danych
1.3 Usługi społeczne i integracja społeczna	Liczba inwestycji w infrastrukturę społeczną powiatu	Liczba inwestycji realizowanych przez powiat w obiektach infrastruktury społecznej, w szczególności w szkołach, domach pomocy społecznej (DPS), jednostkach pomocy społecznej (PCPR) oraz podmiotach ochrony zdrowia, obejmujących budowę, rozbudowę, modernizację lub kompleksową przebudowę obiektów.	Zliczenie inwestycji ujętych w rejestrze inwestycji powiatowych, na podstawie danych budżetowych oraz dokumentacji inwestycyjnej, według stanu na koniec roku sprawozdawczego.	szt.	Wzrost / xx inwestycje	Starostwo, JOP
	Nakłady inwestycyjne powiatu na zdrowie i pomoc społeczną	Łączna wartość wydatków majątkowych poniesionych przez powiat na zadania z zakresu ochrony zdrowia i pomocy społecznej w okresie realizacji Programu, obejmujących inwestycje budowlane, zakupy inwestycyjne oraz projekty infrastrukturalne realizowane przez powiat lub jego jednostki organizacyjne.	Analiza wykonania budżetu powiatu oraz Wieloletniej Prognozy Finansowej na podstawie rocznych sprawozdań budżetowych (RB), według stanu na koniec roku budżetowego.	zł	Wzrost / Wzrost o x	Sprawozdania budżetowe

5. Proponowane wskaźniki realizacji celów

Obszar operacyjny	Wskaźnik	Definicja / zakres	Sposób pomiaru	Wartość bazowa 2025	Wartość docelowa 2026–2035	Źródło danych
1.3 Usługi społeczne i integracja społeczna c.d.	Liczba miejsc w placówkach opieki całodobowej i dziennej prowadzonych lub współfinansowanych przez powiat	Łączna liczba miejsc w placówkach opieki całodobowej i dziennej prowadzonych, współprowadzonych lub współfinansowanych przez powiat, w szczególności w domach pomocy społecznej, placówkach wsparcia dziennego, placówkach opiekuńczych oraz innych jednostkach świadczących usługi opiekuńcze.	Zsumowanie liczby miejsc wykazanych w ewidencjach prowadzonych przez starostwo, DPS oraz pozostałe placówki, według stanu na dzień 31 grudnia danego roku.	szt	Wzrost o	Starostwo, DPS, pozostałe placówki
	Liczba projektów integracyjnych realizowanych przez powiat lub we współpracy z NGO	Liczba projektów o charakterze integracyjnym i społecznym realizowanych przez powiat samodzielnie lub we współpracy z organizacjami pozarządowymi, skierowanych do seniorów, osób z niepełnosprawnościami, rodzin oraz grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, obejmujących działania aktywizujące, wspierające lub integrujące.	Zliczenie projektów wykazanych w rejestrze projektów powiatowych oraz sprawozdaniach organizacji pozarządowych, według roku realizacji.	szt	Wzrost o	Starostwo, sprawozdania NGO

5. Proponowane wskaźniki realizacji celów

Obszar operacyjny	Wskaźnik	Definicja / zakres	Sposób pomiaru	Wartość bazowa 2025	Wartość docelowa 2026–2035	Źródło danych
1.4 Bezpieczeństwo publiczne i odporność społeczna	Liczba inwestycji lub doposażeń infrastruktury bezpieczeństwa i służb ratowniczych	Liczba przedsięwzięć inwestycyjnych oraz zakupów inwestycyjnych realizowanych przez powiat, których celem jest wzmocnienie systemu bezpieczeństwa publicznego oraz zdolności operacyjnych służb ratowniczych, w szczególności Państwowej Straży Pożarnej (PSP), Ochotniczych Straży Pożarnych (OSP), Powiatowego Centrum Zarządzania Kryzysowego (PCZK) oraz systemów monitoringu, łączności i ostrzegania.	Zliczenie inwestycji i doposażeń wykazanych w rejestrze inwestycji i zakupów inwestycyjnych powiatu, na podstawie dokumentacji budżetowej oraz protokołów odbioru, według stanu na koniec roku sprawozdawczego.	szt.	Wzrost o	Starostwo,
	Liczba działań edukacyjnych i prewencyjnych w zakresie bezpieczeństwa	Liczba działań o charakterze edukacyjnym, informacyjnym lub prewencyjnym realizowanych przez powiat lub we współpracy z innymi podmiotami, których celem jest podnoszenie świadomości i kompetencji mieszkańców w zakresie bezpieczeństwa publicznego, w tym bezpieczeństwa drogowego, pożarowego, zdrowotnego, cyberbezpieczeństwa oraz reagowania kryzysowego.	Zliczenie działań ujętych w rocznych zestawieniach prowadzonych przez starostwo, PCZK, szkoły oraz inne jednostki współpracujące, według roku realizacji.	szt.	wzrost	Starostwo, PCZK, szkoły,
	Liczba zdarzeń wymagających interwencji służb ratowniczych	Liczba zdarzeń na terenie powiatu, które wymagały podjęcia interwencji przez służby ratownicze, w szczególności PSP, OSP oraz Policję, obejmujących m.in. zdarzenia drogowe, pożary, miejscowe zagrożenia oraz inne sytuacje zagrażające życiu, zdrowiu lub mieniu.	Analiza danych statystycznych pochodzących z rejestrów zdarzeń prowadzonych przez PSP, OSP oraz Policję, według stanu na koniec roku kalendarzowego.	szt.	spadek	Dane PSP,OSP, Policji

5. Proponowane wskaźniki realizacji celów

Obszar operacyjny	Wskaźnik	Definicja / zakres	Sposób pomiaru	Wartość bazowa 2025	Wartość docelowa 2026–2035	Źródło danych
1.5 Rozwój instytucjonalny	Odsetek usług publicznych powiatu dostępnych w formie elektronicznej	Procentowy udział usług publicznych powiatu, które mogą być w całości lub w przeważającym zakresie realizowane drogą elektroniczną, w ogólnej liczbie usług świadczonych przez starostwo i jednostki organizacyjne powiatu. Wskaźnik obejmuje: usługi dostępne poprzez platformy e-usług, ePUAP lub inne systemy teleinformatyczne, usługi umożliwiające co najmniej złożenie wniosku w formie elektronicznej.	Analiza katalogu usług publicznych powiatu oraz dostępnych kanałów ich realizacji, prowadzona na podstawie aktualnego wykazu usług według stanu na koniec roku sprawozdawczego.	%	wzrost	Starostwo
	Liczba szkoleń podnoszących kompetencje pracowników starostwa i jednostek organizacyjnych	Liczba szkoleń zrealizowanych w danym roku, których celem było podnoszenie kompetencji zawodowych, cyfrowych, zarządczych lub specjalistycznych pracowników starostwa oraz jednostek organizacyjnych powiatu. Wskaźnik obejmuje: szkolenia wewnętrzne i zewnętrzne, szkolenia stacjonarne i zdalne, szkolenia finansowane ze środków własnych lub zewnętrznych.	Zliczenie szkoleń ujętych w rejestrze szkoleń prowadzonym przez starostwo oraz jednostki organizacyjne, według roku realizacji.	szt.	wzrost	Starostwo

5. Proponowane wskaźniki realizacji celów

Obszar operacyjny	Wskaźnik	Definicja / zakres	Sposób pomiaru	Wartość bazowa 2025	Wartość docelowa 2026–2035	Źródło danych
2.1 Transport i mobilność	Długość dróg powiatowych objętych modernizacją lub przebudową (km)	Łączna długość odcinków dróg powiatowych, na których w danym roku wykonano roboty budowlane skutkujące poprawą parametrów technicznych lub bezpieczeństwa ruchu drogowego, w szczególności: przebudowę, rozbudowę, modernizację nawierzchni, wzmocnienie konstrukcji jezdni, przebudowę skrzyżowań, budowę lub modernizację elementów bezpieczeństwa ruchu (chodniki, przejścia dla pieszych, oświetlenie, urządzenia BRD).	Pomiar sumarycznej długości (w km) odcinków dróg powiatowych objętych zakończonymi inwestycjami, potwierdzony dokumentacją inwestycyjną oraz protokołami odbioru końcowego robót.	km	Wzrost o	Starostwo
	Liczba przedsięwzięć z zakresu integracji transportu wewnątrz powiatowego oraz powiatowego z systemami regionalnymi	Liczba przedsięwzięć o charakterze organizacyjnym, infrastrukturalnym lub planistycznym, których celem jest organizacja transportu wewnątrz powiatowego oraz integracja transportu powiatowego z systemami regionalnymi i ponadlokalnymi, w szczególności z transportem aglomeracji warszawskiej oraz planowanymi rozwiązaniami w kontekście CPK.	Zliczenie przedsięwzięć ujętych w rejestrze projektów i porozumień powiatu, potwierdzonych uchwałą, umową, porozumieniem, decyzją inwestycyjną lub dokumentacją projektową.	szt	wzrost	Starostwo
	Długość ścieżek rowerowych objętych budową, modernizacją lub przebudową	Łączna długość odcinków infrastruktury rowerowej (ścieżki rowerowe, ciągi pieszko-rowerowe, drogi dla rowerów), które zostały wybudowane, przebudowane lub zmodernizowane w ramach inwestycji realizowanych przez powiat lub z jego udziałem, w tym w pasach dróg powiatowych.	Pomiar długości odcinków infrastruktury rowerowej objętych zakończonymi inwestycjami, potwierdzony dokumentacją projektową oraz protokołami odbioru robót.	km	wzrost	Starostwo

5. Proponowane wskaźniki realizacji celów

Obszar operacyjny	Wskaźnik	Definicja / zakres	Sposób pomiaru	Wartość bazowa 2025	Wartość docelowa 2026–2035	Źródło danych
2.2 Ochrona środowiska i klimatu	Liczba projektów środowiskowych i adaptacyjnych realizowanych lub współrealizowanych przez powiat	Liczba projektów inwestycyjnych, organizacyjnych, planistycznych lub edukacyjnych realizowanych samodzielnie przez powiat lub we współpracy z innymi podmiotami, których celem jest ochrona środowiska, adaptacja do zmian klimatu lub poprawa odporności środowiskowej, w szczególności w zakresie: retencji wód, rozwoju terenów zielonych, przeciwdziałania skutkom suszy i podtopień, edukacji ekologicznej oraz działań adaptacyjnych.	Zliczenie projektów ujętych w rejestrze projektów powiatowych, potwierdzonych dokumentacją formalną (uchwała, umowa, porozumienie, wniosek o dofinansowanie), według stanu na koniec roku sprawozdawczego.	szt	Wzrost o	Starostwo
	Liczba raportów i analiz środowiskowych opracowanych lub zaktualizowanych na poziomie powiatu	Liczba raportów, analiz, sprawozdań i opracowań dotyczących stanu środowiska i klimatu, przygotowanych lub zaktualizowanych przez powiat, w tym w szczególności: programów ochrony środowiska, analiz klimatycznych, raportów monitorujących oraz dokumentów wymaganych przepisami prawa lub dokumentami strategicznymi.	Zliczenie dokumentów ujętych w rejestrze dokumentów strategicznych i programowych powiatu, zatwierdzonych lub przyjętych w danym roku sprawozdawczym.	szt	wzrost	Starostwo

5. Proponowane wskaźniki realizacji celów

Obszar operacyjny	Wskaźnik	Definicja / zakres	Sposób pomiaru	Wartość bazowa 2025	Wartość docelowa 2026–2035	Źródło danych
2.3 Gospodarka przestrzenna	Liczba dokumentów planistycznych i analiz przestrzennych opracowanych lub uzgodnionych przez powiat	Liczba dokumentów planistycznych, analiz przestrzennych, stanowisk, opinii i uzgodnień opracowanych przez powiat lub uzgodnionych z gminami, których celem jest wspieranie, koordynacja lub porządkowanie procesów planowania przestrzennego na obszarze powiatu.	Zliczenie dokumentów ujętych w rejestrze dokumentów planistycznych i uzgodnień prowadzonym przez starostwo, według roku ich sporządzenia lub uzgodnienia.	szt	wzrost	Starostwo
	Liczba przedsięwzięć wykorzystujących narzędzia GIS i analizy przestrzenne	Liczba przedsięwzięć, projektów lub opracowań realizowanych przez powiat, w których wykorzystano narzędzia GIS lub analizy przestrzenne do wsparcia planowania, zarządzania przestrzenią lub podejmowania decyzji administracyjnych, w szczególności w zakresie: analiz zagrożeń, infrastruktury, środowiska, demografii lub konfliktów przestrzennych.	Zliczenie przedsięwzięć ujętych w rocznym zestawieniu projektów i opracowań, w których potwierdzono wykorzystanie narzędzi GIS lub analiz przestrzennych.	szt	wzrost	Starostwo

5. Proponowane wskaźniki realizacji celów

Obszar operacyjny	Wskaźnik	Definicja / zakres	Sposób pomiaru	Wartość bazowa 2025	Wartość docelowa 2026–2035	Źródło danych
2.4. Zrównoważona Turystyka	Liczba projektów turystycznych realizowanych lub współrealizowanych przez powiat	Liczba projektów inwestycyjnych, organizacyjnych, planistycznych lub promocyjnych realizowanych samodzielnie przez powiat lub we współpracy z innymi podmiotami, których celem jest rozwój zrównoważonej turystyki, w szczególności w zakresie tworzenia i rozwoju szlaków turystycznych, produktów turystycznych, infrastruktury towarzyszącej oraz promocji walorów przyrodniczych i dziedzictwa kulturowego.	Zliczenie projektów ujętych w rejestrze projektów powiatowych, potwierdzonych dokumentacją formalną (uchwała, umowa, porozumienie, wniosek o dofinansowanie), według stanu na koniec roku sprawozdawczego.	0	Wzrost	Starostwo
	Liczba porozumień lub inicjatyw partnerskich w zakresie turystyki z gminami i innymi podmiotami	Liczba formalnych porozumień, umów partnerskich, listów intencyjnych lub wspólnych inicjatyw realizowanych przez powiat z gminami, organizacjami pozarządowymi, instytucjami kultury lub innymi podmiotami, których przedmiotem jest rozwój i promocja zrównoważonej turystyki, w szczególności współpracę międzyinstytucjonalną, inicjatywy o charakterze partnerskim, potwierdzone dokumentem.	Zliczenie porozumień i inicjatyw ujętych w rejestrze porozumień i współpracy prowadzonej przez starostwo, według roku ich zawarcia lub rozpoczęcia realizacji.	0	Wzrost	Starostwo
	Długość szlaków turystycznych (pieszych i rowerowych) objętych budową, modernizacją lub oznakowaniem z udziałem powiatu	Łączna długość odcinków szlaków pieszych i rowerowych, które zostały wybudowane, przebudowane, zmodernizowane, oznakowane lub wyposażone w infrastrukturę turystyczną (np. tablice informacyjne, mała architektura) w ramach projektów realizowanych lub współrealizowanych przez powiat.	Sumaryczny pomiar długości (w km) odcinków szlaków turystycznych wykazanych w dokumentacji projektowej i protokołach odbioru robót lub działań oznakowaniowych, według stanu na koniec roku sprawozdawczego.	km	wzrost	Starostwo

5. Proponowane wskaźniki realizacji celów

Obszar operacyjny	Wskaźnik	Definicja / zakres	Sposób pomiaru	Wartość bazowa 2025	Wartość docelowa 2026–2035	Źródło danych
3.1 Wsparcie przedsiębiorczości lokalnej	Liczba przedsięwzięć wsparcia przedsiębiorczości i realizowanych przez powiat	Przedsięwzięcia o charakterze doradczym, szkoleniowym, organizacyjnym lub infrastrukturalnym (np. punkty doradcze, inkubatory, programy wsparcia, wydarzenia), realizowane samodzielnie przez powiat lub we współpracy z partnerami	Zliczenie przedsięwzięć ujętych w rejestrze projektów/planie działań powiatu, potwierdzonych zarządzeniem, umową lub harmonogramem	szt	wzrost	Starostwo, PUP
	Liczba przedsiębiorców objętych wsparciem powiatu	Przedsiębiorcy, którzy skorzystali z usług doradczych, szkoleń, programów wsparcia lub infrastruktury powiatowej (MŚP, start-upy, przedsiębiorczość społeczna)	Zsumowanie uczestników wykazanych w listach obecności, kartach doradczych i sprawozdaniach realizatorów	os	wzrost	Starostwo, PUP
3.2 Innowacje i współpraca	Liczba przedsięwzięć innowacyjnych/rozwojowych z udziałem powiatu lub jego jednostek	Przedsięwzięcia wspierające innowacje, cyfryzację, zielone technologie lub klastry, w których powiat jest realizatorem, partnerem lub inicjatorem	Zliczenie projektów ujętych w rejestrze projektów (wnioski, umowy, decyzje)	szt	wzrost	Starostwo

5. Proponowane wskaźniki realizacji celów

Obszar operacyjny	Wskaźnik	Definicja / zakres	Sposób pomiaru	Wartość bazowa 2025	Wartość docelowa 2026–2035	Źródło danych
3.3 Wpływ i potencjał CPK	Liczba analiz, stanowisk i dokumentów planistycznych dotyczących oddziaływania CPK opracowanych lub uzgodnionych przez powiat	Analizy, raporty, stanowiska, uzgodnienia i dokumenty planistyczne odnoszące się do wpływu CPK na rynek pracy, transport, środowisko i zagospodarowanie przestrzenne	Zliczenie dokumentów ujętych w rejestrze dokumentów planistycznych i uzgodnień	0	wzrost	Starostwo
	Liczba inicjatyw przygotowujących lokalny rynek pracy i ofertę edukacyjną do oddziaływania CPK	Działania szkoleniowe, programy edukacyjne, porozumienia z pracodawcami/instytucjami, inicjatywy koordynacyjne realizowane przez powiat w kontekście CPK	Zliczenie inicjatyw ujętych w planach działań i sprawozdaniach realizatorów	0	wzrost	Starostwo, PUP, szkoły

5. Proponowane wskaźniki realizacji celów

Obszar operacyjny	Wskaźnik	Definicja / zakres	Sposób pomiaru	Wartość bazowa 2025	Wartość docelowa 2026–2035	Źródło danych
4.1 Kultura i dziedzictwo	Liczba wydarzeń kulturalnych i działań z zakresu ochrony dziedzictwa współfinansowanych przez powiat	Wydarzenia artystyczne, kulturalne oraz działania ochronne i promocyjne dziedzictwa lokalnego, które otrzymały wsparcie finansowe lub organizacyjne powiatu	Zliczenie wydarzeń i działań ujętych w rejestrze dotacji, konkursów ofert i sprawozdań realizatorów	szt	wzrost	Starostwo, instytucje kultury, NGO
	Liczba inicjatyw integracyjnych i obywatelskich realizowanych lub współfinansowanych przez powiat	Projekty, programy i działania wspierające integrację społeczną, wolontariat, dialog międzypokoleniowy i międzykulturowy oraz edukację obywatelską, wspierane/ realizowane przez powiat lub z partnerami	Zliczenie inicjatyw ujętych w rejestrze projektów i dotacji powiatu	szt	wzrost	Starostwo , NGO
4.2 Integracja społeczna i wspólnotowość	Liczba zarejestrowanych nierejestrowanych organizacji pozarządowych (NGO), w tym: Uczniowskich Klubów Sportowych, Stowarzyszeń Kultury Fizycznej	Liczba organizacji pozarządowych funkcjonujących na terenie powiatu, obejmująca organizacje nierejestrowane, uczniowskie kluby sportowe (UKS), stowarzyszenia kultury fizycznej, posiadające formalną rejestrację lub zgłoszenie zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa w Starostwie powiatowym	Zliczenie organizacji wykazanych w rejestrach prowadzonych przez starostwo - ewidencje uczniowskich klubów sportowych i stowarzyszeń kultury fizycznej, według stanu na dzień 31 grudnia danego roku.	szt	wzrost	Starostwo

5. Proponowane wskaźniki realizacji celów

Obszar operacyjny	Wskaźnik	Definicja / zakres	Sposób pomiaru	Wartość bazowa 2025	Wartość docelowa 2026–2035	Źródło danych
4.3 Silna marka	Liczba kampanii, projektów i wydarzeń promujących markę powiatu realizowanych lub współfinansowanych przez powiat	Kampanie promocyjne, działania komunikacyjne i wydarzenia wizerunkowe realizowane przez powiat w regionie i kraju, w tym działania cyfrowe	Zliczenie działań ujętych w rejestrze projektów promocyjnych i harmonogramach komunikacji	0	wzrost	Starostwo
	Liczba nowoczesnych narzędzi komunikacji i promocji wdrożonych przez powiat	Uruchomione lub zmodernizowane narzędzia komunikacji i promocji (np. serwisy internetowe, platformy cyfrowe, systemy identyfikacji wizualnej, kanały social media)	Zliczenie wdrożeń potwierdzonych dokumentacją projektową i decyzjami organizacyjnymi	0	wzrost	Starostwo

5. Proponowane wskaźniki realizacji celu i źródła danych

Wskaźniki realizacji Programu Rozwoju Powiatu Warszawskiego Zachodniego służą monitorowaniu postępów we wdrażaniu celów strategicznych oraz ocenie skuteczności podejmowanych działań. Zostały dobrane w sposób zapewniający ich adekwatność do zadań i kompetencji powiatu, możliwość regularnego pomiaru oraz rozliczalność w ramach Raportu o stanie Powiatu i Wieloletniej Prognozy Finansowej.

- Pierwszy pomiar wskaźników zostanie przeprowadzony w 2027 roku i będzie odnosił się do stanu na koniec roku 2026.
- Wyniki pomiarów będą prezentowane w Raportach o stanie realizacji programu oraz Raportach o stanie powiatu.

- Główny Urząd Statystyczny/Bank Danych Lokalnych,
- dane własne,
- lokalne raporty urzędowe i sprawozdania,
- monitoring wydarzeń.

6. System realizacji programu

Realizacja programu to kompleksowy i dynamiczny mechanizm, który przekształca wizję i cele strategiczne w konkretne działania i mierzalne rezultaty. To proces, który powoduje, że strategiczne plany powiatu są aktywnie wdrażane, monitorowane i dostosowywane do zmieniających się warunków.

- Realizacja Programu będzie oparta o podejście procesowe.
- Realizacja każdego celu strategicznego będzie stanowiła osobny proces, który będzie zaprojektowany i uzgodniony oraz wypełniany przez programy (zbiory projektów) oraz projekty, w tym strategiczne i działania bieżące.
- Procesy planowania i wykonywania Programu (poszczególnych celów) będą skorelowane z procesami zarządczymi, w tym kontroli zarządczej oraz procesami operacyjnymi, prowadzonymi przez poszczególne jednostki i komórki organizacyjne, także z założeniem współpracy partnerskiej i projektowej z podmiotami zewnętrznymi, publicznymi, społecznymi i prywatnymi.
- Za realizację Programu odpowiada Zarząd Powiatu Warszawskiego Zachodniego, który w tym celu będzie koordynował działania odpowiednich instytucji, zaangażowanych jako realizatorów poszczególnych celów. Zarząd Powiatu może ustalić jednostkę/podmiot jako odpowiedzialną za monitoring, ewaluację, sprawozdawczość lub kontrolę.
- Monitorowanie postępów w realizacji Programu (stopnia osiągnięcia założonych wskaźników oraz wartość nakładów finansowych na poszczególne zadania, priorytety i cele) będzie odbywało się okresowo, raz do roku, za rok zakończony. Roczne sprawozdanie z realizacji Programu zostanie przedłożone Zarządowi Powiatu.

6.1. Podmioty odpowiedzialne za realizację programu

Bezpośrednio zaangażowani w realizację Programu będą Zarząd Powiatu /Starosta przy włączeniu Urzędu, Rada Powiatu oraz pozostałe podmioty realizujące zadania powiatu.

Wypełniając swoje kompetencje, **Starosta wraz z Zarządem** będzie w szczególności:

- inicjować, zatwierdzać i nadzorować realizację Planu Działań i przedsięwzięć związanych z realizacją Programu;
- zapewniać odpowiednie przełożenie ww. Planu i przedsięwzięć na budżet powiatu oraz WPF;
- określać optymalne źródła finansowego wsparcia dla przedsięwzięć realizujących cele Programu;
- podejmować działania korygujące (naprawcze) w przypadku odnotowania istotnych odstępstw lub materializacji ryzyka związanego z realizacją ww. Planu i przedsięwzięć;
- budować płaszczyzny współpracy z szerokim spektrum Interesariuszy Programu;
- podejmować decyzje o zmianie Programu, określając tryb, harmonogram i źródła finansowania prac w tym zakresie.

Wypełniając swoje kompetencje, **Rada Powiatu** będzie w szczególności:

- zapoznawać się z postępem realizacji Programu i organizować debaty w tej sprawie;
- opiniować prezentowane przez Starostę wnioski płynące z oceny realizacji Programu;
- zabezpieczać finansowe potrzeby związane z realizacją celów Programu w odniesieniu do budżetu powiatu oraz wieloletniej prognozy finansowej (WPF);
- identyfikować i inspirować przedsięwzięcia wpisujące się w realizację celów Programu;
- podejmować inne niezbędne działania sprzyjające realizacji celów Programu.

6.1. Podmioty odpowiedzialne za realizację programu

- **Angażowanie Interesariuszy**

W procesie realizacji Programu Rozwoju Powiatu możliwe jest angażowanie interesariuszy, jeżeli Powiat uzna to za zasadne i celowe dla poprawy jakości wdrażania Programu lub potrzeby uzyskania lepszych efektów wdrażania kierunków i projektów. Forma oraz zakres tego zaangażowania mogą być każdorazowo dostosowane do charakteru omawianych zagadnień i aktualnych potrzeb. W szczególności mogą to być spotkania otwarte, dyskusje tematyczne lub posiedzenia Rady Powiatu, podczas których zaplanowany zostanie przegląd postępów w realizacji Programu Rozwoju. Zaangażowanie interesariuszy ma charakter konsultacyjny i wspierający, bez wprowadzania sztywnych procedur ani formalnych zobowiązań. Regularnie będą prowadzone ciekawe i angażujące działania informacyjne, aby mieszkańcy lepiej poznali efekty projektów realizowanych w ramach Programu.

- **Plan Działań**

Plan Działań zostanie wprowadzony w formie zarządzenia/uchwały. Będzie miał charakter ciągły, obejmując okres dwóch lat, i będzie aktualizowany co roku. Jego celem będzie przełożenie zapisów Programu na konkretne działania i zadania zaplanowane na najbliższe dwa lata. Zadania z Planu Działań będą powiązane z budżetem powiatu oraz Wieloletnią Prognozą Finansową.

Plan Działań powinien powstać w ciągu trzech miesięcy od przyjęcia Programu. Aktualizacje będą przygotowywane równolegle z pracami nad budżetem powiatu, aby zachować spójność planowania działań i finansów. Możliwe będą też aktualizacje w innych terminach, jeśli zajdzie taka potrzeba.

Monitorowanie postępów realizacji Programu Rozwoju Powiatu nie wymaga powoływania odrębnego podmiotu. Zadanie to będzie realizowane w ramach istniejących struktur organizacyjnych Powiatu, z wykorzystaniem bieżących kompetencji i dostępnych zasobów. Takie rozwiązanie zapewnia sprawność organizacyjną, ciągłość działań oraz elastyczne dostosowanie zakresu monitoringu do aktualnych potrzeb i możliwości Powiatu.

7. Realizacja programu

Realizacja programu rozwoju powiatu opiera się na kilku kluczowych dokumentach: Strategii Rozwoju Powiatu zastępowanej Programem, Wieloletniej Prognozie Finansowej, a także na szczegółowych dokumentach operacyjno-wykonawczych, takich jak programy, plany i budżet powiatu.

Dokumenty wykonawcze

W ciągu 3 miesięcy od przyjęcia Programu Zarząd/Starosta zatwierdzi katalog dokumentów wykonawczych, w tym zasady ich tworzenia, realizacji i sprawozdawczości. W katalogu tym znajdzie się – jako warunek minimum – Plan Działań. Mogą się w nim także pojawić dokumenty o charakterze tzw. polityk sektorowych (np. w zakresie edukacji, polityk społecznych, polityki energetycznej, ochrony środowiska, wsparcia osób z niepełnosprawnościami).

Zakres tematyczny dokumentów wykonawczych pozostaje kierunkowo zgodny z Programem rozwoju powiatu, przy czym nie może być sprzeczny z celami strategicznymi określonymi w Programie.

Aby zapewnić efektywną realizację polityki rozwoju Powiatu, kluczowe jest zachowanie spójności między Programem Rozwoju a wszystkimi powiązanymi dokumentami wykonawczymi.

Spójność dokumentów wykonawczych z Programem

Wszystkie postanowienia, cele i działania zawarte w dokumentach wykonawczych muszą być ściśle powiązane z odpowiednimi celami strategicznymi, operacyjnymi i kierunkami działań określonymi w Programie. Powinny one bezpośrednio realizować jego założenia, gwarantując tym samym wzajemną korelację i spójność z ogólną polityką rozwojową powiatu.

Program podstawą planowania finansowego i inwestycyjnego

Program Rozwoju stanowi nadrzędną podstawę do określania wieloletnich przedsięwzięć inwestycyjnych ujętych w Wieloletniej Prognozie Finansowej powiatu. Dzięki temu inwestycje długoterminowe są zgodne z priorytetami rozwojowymi i finansowymi powiatu.

Uwzględnienie celów Programu w prawie miejscowym i przepisach wewnętrznych

Akty prawa miejscowego oraz przepisy wewnętrzne regulujące zasady działania powiatowych jednostek organizacyjnych muszą uwzględniać cele i kierunki rozwoju wytyczone w Programie. Dzięki temu cała struktura zarządzania i funkcjonowania powiatu wspiera realizację wspólnej wizji rozwoju.

8. System monitorowania i ewaluacji

Monitorowanie – Raport o stanie realizacji Programu (RsrP)

Za monitorowanie postępów w realizacji Programu odpowiada osoba wskazane przez Starostę. Co roku powstanie **Raport o stanie realizacji Programu (RsrP)**, który będzie zatwierdzany przez Zarząd Powiatu. Pierwszy raport zostanie przygotowany w 2027 roku i będzie obejmował 2026 rok.

Każdy raport będzie zawierał co najmniej:

- a) opis zauważonych zmian społecznych i gospodarczych,
- b) nowe czynniki zewnętrzne wpływające na rozwój powiatu,
- c) analizę zmian wskaźników realizacji celów Powiatu,
- d) analizę postępu finansowego i rzeczowego w realizacji projektów strategicznych oraz opis napotkanych problemów.

RsrP będzie tworzony razem z **Raportem o stanie powiatu**. Wnioski z raportu mogą prowadzić do rozpoczęcia dodatkowych ocen (ewaluacji) lub zmian w sposobie realizacji Programu.

Ocena

Realizacja Programu będzie regularnie oceniana pod kątem uzyskanych efektów i sposobu zarządzania. Ewaluacja, czyli obiektywna ocena, pozwoli uzyskać wiarygodne informacje, analizy i rekomendacje dotyczące m.in.:

- potrzeby zmian w celach lub kierunkach działań Programu,
- ulepszenia sposobów i narzędzi jego realizacji,
- kontynuacji, zakończenia lub rozpoczęcia nowych przedsięwzięć,
- aktualizacji samego Programu.

Podstawą oceny będą wskaźniki określone w rozdziale Wskaźniki realizacji.

8. System monitorowania

Ewaluacja Programu będzie prowadzona według sześciu kryteriów:

- **skuteczność** – na ile cele i działania zostały zrealizowane,
- **efektywność** – czy uzyskane efekty są adekwatne do poniesionych kosztów,
- **trafność** – czy cele i metody odpowiadają na realne problemy,
- **oddziaływanie** – jaki wpływ miały działania Programu,
- **trwałość** – czy efekty są długofalowe,
- **użyteczność** – czy działania odpowiadają na rzeczywiste potrzeby.

Bieżące (operacyjne) oceny będzie przeprowadzać urząd, natomiast oceny całłościowe (strategiczne) – Zarząd/Starosta lub wyznaczona osoba (we współpracy z ekspertami jeśli to będzie konieczne), co dwa lata.

9. Ramy finansowe i źródła finansowania

Ogólne zasady finansowania

- Realizacja celów i przedsięwzięć ujętych w Programie Rozwoju Powiatu będzie finansowana w oparciu o **montaż finansowy**, obejmujący zarówno środki własne powiatu, jak i środki zewnętrzne, w tym krajowe oraz unijne.
Finansowanie projektów będzie odbywać się z zachowaniem zasad efektywności, przejrzystości i gospodarności, zgodnie z przepisami ustawy o finansach publicznych oraz lokalnymi procedurami budżetowymi.

Montaż finansowy

- Powiat będzie dążył do zróżnicowania źródeł finansowania projektów, w tym do maksymalnego wykorzystania środków zewnętrznych. Montaż finansowy obejmuje:
- Środki własne powiatu** – w tym środki budżetu powiatu, dochody własne jednostek organizacyjnych, rezerwy celowe.
- Środki z budżetu państwa** – m.in. dotacje celowe, subwencje, fundusze inwestycyjne (np. Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych).
- Środki Unii Europejskiej i inne środki międzynarodowe** – w szczególności w ramach programów regionalnych i krajowych (np. Fundusze Europejskie dla Mazowieckiego, Fundusz Spójności, LIFE, Horizon Europe).
- Środki partnerów samorządowych i prywatnych** – w tym współfinansowanie gmin w ramach projektów partnerskich oraz środki sektora prywatnego w formule partnerstwa publiczno-prywatnego (PPP).
- Instrumenty finansowe** – pożyczki, kredyty, obligacje komunalne oraz fundusze zwrotne wspierające inwestycje lokalne.

Zasada montażu finansowego zakłada, że:

- każdy projekt powinien posiadać **zidentyfikowane źródło wkładu własnego**,
- preferowane będą projekty o wysokim poziomie **dźwigni finansowej** (udział środków zewnętrznych >50%),
- powiat może tworzyć **rezerwy celowe** i fundusze wsparcia (np. fundusz współfinansowania projektów gminnych).

9. Ramy finansowe i źródła finansowania

Zasady wyceny projektów strategicznych

Wycena projektów i działań ujętych w Programie będzie prowadzona w oparciu o następujące zasady:

- **Zasada realności kosztów** – koszty projektów muszą odzwierciedlać faktyczne, rynkowe wartości usług, robót i dostaw, uwzględniając aktualne wskaźniki makroekonomiczne i poziom cen rynkowych.
- **Zasada kompletności** – wycena projektu powinna obejmować pełny cykl inwestycyjny, tj. przygotowanie, realizację, nadzór, ewaluację oraz koszty utrzymania efektów.
- **Zasada standaryzacji** – dla działań powtarzalnych (np. remonty dróg, modernizacja szkół, digitalizacja zasobów) powiat stosuje ujednolicone wskaźniki kosztowe, aktualizowane corocznie.
- **Zasada proporcjonalności** – wartość projektu powinna być adekwatna do oczekiwanych efektów rzeczowych i społeczno-gospodarczych.
- **Zasada jawności i weryfikowalności** – wyceny muszą być oparte na dokumentach źródłowych (np. kosztorysach, ofertach, katalogach cenowych).